

BIBLIOGRAFIA

COMPANYS I FARRERONS, Isabel - MONTARDIT I BOFARULL, Núria: *El Castell del Rei en temps de Jaume II. Edició comentada dels llibres de comptes de l'obra (1313-1317)*. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Secció d'Arqueologia i Història. Publicació núm. 97. Tarragona, 1995. 231 pàgs., amb il.lus.

La publicació d'aquest document (pàgs. 117-218) té una gran importància per a l'estudi de l'arquitectura medieval. La informació documental que tenim del treball dels constructors és escassa fins al segle XIV. A partir de l'època gòtica la recerca pot realitzar-se amb documentació, que augmenta la seva importància numèrica i qualitat a mesura que passa el temps. L'arqueologia i l'observació de les tècniques de construcció no són les úniques fonts d'informació per a l'estudi de l'arquitectura sigui civil, militar o religiosa.

Aquest treball de recerca fet per I. Companys i N. Montardit és la continuació del que les autores van iniciar amb la recerca i estudi del Palau Reial existent al monestir de Santes Creus. Edifici construït en una data propera, segurament entre els anys 1295 i 1310, data de la mort de la reina Blanca d'Anjou, muller del comte-rei Jaume II (1291-1327). Aquests estudis han de permetre un millor coneixement de l'activitat constructiva a l'època gòtica, especialment dels edificis civils com eren els palaus que els comte-reis tenien arreu dels seus reialmes, tant a Catalunya, com a Aragó, València, Mallorca o el Rosselló.

Aquest llibre és una notable aportació per a l'estudi de l'arquitectura. Es una fita en la recerca documental; l'obra és un acurat estudi que ha d'apropar l'historiador de l'arquitectura a una noció més entenedora de les tècniques i els conceptes de treball que tenien els constructors medievals, en especial a partir del segle XIV. La publicació de documents és una tasca valuosa per als historiadors medievals. Desitgem que la continuïtat de la tasca de recerca de les autores d'aquest llibre continuï i permeti un millor coneixement de la cultura catalana medieval.

J.-F. C. F.

* * *

El Consell Comarcal a l'Antic Hospital. Consell Comarcal del Tarragonès. Tarragona, 1995. 170 pàgs., amb il.lustracions i plànols.

El Consell Comarcal del Tarragonès ha editat aquest llibre que és, en realitat, la memòria de la restauració (obra de l'arquitecte Jaume R. Costa i Pallejà) de les restes arquitectòniques de l'Antic Hospital de Santa Tecla. Es publiquen els estudis arqueològics i documentals —Xavier Dupré i Raventós, Pau Arroyo i Casals, Joan J. Menchon i Bes i Joan-F. Cabestany i Fort— que han permès aquesta tasca de conservació i restauració. Hem de destacar el capítol fet per Isabel Companys i Farrerons i M. Joana Virgili i Gasol: *Del Romànic al Gòtic*, que és un acurat estudi de la façana. Aquesta façana té dues parts: una primera, una galeria o porxo, a nivell de carrer, d'estil romànic (darrerries del segle XII). La segona part, pisos primer i segon d'estil gòtic, edificada per l'arquebisbe Pedro de Urrea (1446-1489). Aquest treball ha valorat la importància artística d'aquesta façana, element arquitectònic que és un "unicum" a la història de l'art català medieval.

Hem de felicitar el Consell Comarcal del Tarragonès per l'encert d'escollir aquest edifici com a la seva seu i a la vegada per la publicació d'aquest llibre que justifica aquesta decisió per la qualitat històrica i artística d'aquest edifici monumental.

J.-F. C.

* * *

Art i Cultura als monestirs del Ripollès. Ponències de la 1a Setmana d'Estudis. Sessions del 16 al 18 de setembre de 1992. Amics dels Monestirs del Ripollès. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Biblioteca Milà i Fontanals, 20. Abadia de Montserrat, 1995. 107 pàgs., amb il·lustracions.

Ens hem de congratular de la publicació de les vuit ponències o treballs que van articular aquesta reunió d'estudiosos del monacat català i que van dedicar les seves recerques als tres grans monestirs d'aquesta comarca: Santa Maria de Ripoll, Sant Joan de les Abadesses i Sant Pere de Camprodon. Farem, solament, una relació, llista dels treballs que per la personalitat dels autors i els temes tractats valoraran per si mateixos els nostres lectors.

Anscari M. Mundó: *Discurs d'obertura: l'Abat i Bisbe Oliba com a escriptor i impulsor de cultura* (pàgs. 7-16); Josep M. Salrach: *Contribució dels monjos de Ripoll als orígens de la història catalana: els primers crònics* (pàgs. 17-35); Xavier Barral i Altet: *Aspectes de l'arquitectura romànica de Santa Maria de Ripoll* (pàgs. 37-44); Antoni Pladevall i Font: *El monestir de Sant Joan de les Abadesses* (pàgs. 45-59), Joan Albert Adell i Gisbert: *L'arquitectura romànica a Sant Joan de les Abadesses* (pàgs. 61-68); Miquel S. Gros i Pujol, Pvre.: *Sant Pere de Camprodon, un monestir del comtat de Besalú* (pàgs. 69-87); Joan-F. Cabestany i Fort: *Sant Pere de Camprodon: l'església, vestigi d'un monestir* (pàgs. 89-101), i Joan Ainaud de Lasarte: *Discurs de clausura* (pàgs. 103-106).

En fi, és una publicació d'interès per a tot estudiós i investigador de l'art i de la cultura catalana perquè aquests tres grans cenobis van tenir una notable projecció arreu de les contrades de Catalunya des dels segles X a XIII, en el període essencialment romànic de la nostra història. La tasca feta pels "Amics dels Monestirs del Ripollès" és important i silenciar-la seria en detriment del coneixement d'una part important d'una realitat historiogràfica.

J. F. C.

* * *

NOGUERA MASSA, Antoni: *La Majestat Romànica. Donació del Rotary Club de Banyoles. 1985-1995.* Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles. Banyoles, 1995. Sense pàgina, amb il·lustracions.

Detallada descripció d'aquesta Majestat Romànica adquirida pel Rotary Club de Banyoles per a fer-ne donació al Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles i ésser dipositada al Museu Arqueològic Comarcal (Banyoles). Segons l'autor: "La trobada d'una Majestat medieval a les acaballes del segle XX, és un fet insòlit, important, extraordinari i plaent... Segons les notícies, el darrer lloc d'estada de la Majestat va ser un indret de les ribes del riu Llierca però es desconeix el poble concret on era venerada".

Aquesta descoberta ha permès un enriquiment del fons medieval d'aquest museu. La Majestat s'havia conservat malmesa, emperò les restes conservades són de valor artístic i algunes parts de la Majestat estan ben conservades, cosa que permet una valoració molt reeixida de la peça. Antoni Noguera conclou el seu estudi amb aquests mots: "Se'ns fa difícil atribuir el treball concret d'aquesta Majestat a una escola determinada. Es possible que la seva autoria fos el treball d'un tallista local, influït pel taller de Ripoll. Segons la policromia i el tallat de la fusta, hom pot datar-la de mitjan del segle XII".

Completen aquesta descripció altres dues Majestats existents "in situ" a la Comarca del Pla de l'Estany: La Majestat de Pujals dels Pagesos (mun. Cornellà de Terri) (acaballes del segle XII) i la Majestat de la dovella de la portalada de Cors (Cornellà de Terri) (primer quart del segle XII); dos Crists d'escola de Llemotges: Crist de Centenys (Esponellà) (últimes dècades del segle XII) (Museu Arqueològic de Banyoles) i el Crist d'Usall (Porqueres) (fi del segle XIII) Col·lecció particular. Per últim el Crist de Santa Maria dels Turers de Banyoles (segle XIII) conservat en l'"Art Institut of Chicago".

Hem de congratular-nos de la publicació d'aquest fullet, de vint pàgines, on Antoni Noguera aporta nova informació sobre el tema tan grat a les seves preferències de recerca i estudi del romànic català.

Joan-F. Cabestany i Fort